

Roštnina plačana v gotovini.

KMETOVALEC

GLASILO
KMETIJSKE DRUŽBE

V

LJUBLJANI

R. Z. Z. O. Z.

Celoletna naročnina znaša **Din 25**— (za inozemstvo Din 35—).
List izhaja v zimskem času dvakrat, čez poletje enkrat mesečno.
Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Novi trg št. 3.

Cene oglasom za enkratno objavo:

$\frac{1}{2}$ strani Din 800— in Din 40— oglasne takse $\frac{1}{8}$ strani Din 200— in Din 5— oglasne takse
 $\frac{1}{4}$ strani Din 400— in Din 20— oglasne takse $\frac{1}{16}$ strani Din 100— in Din 2— oglasne takse
Mali oglasi beseda po 50 par in Din 2— oglasne takse
Priloge listu se računajo za vsakih 1000 prilog po 100 Din.

Vsebina: Smernice za ureditev in vodstvo naših kmetij. — Silos v travorodnih krajih. — Gnojilni poskusi z gnojnico in dodatkom superfosfata. — Sadjarji, v sadonošnike! — Poškodbe po snegu v sadonosnikih. — Siljenje radčja pozimi. — Razno. — Trošarina na vino. — Razno. — Živino-rejski prazniki v okolišu sivorjave dolenske govedí. — Perutinarska razstava v Mariboru. — Vitteški kralj in mlekarstvo! — Razno. — O bistvu konjskih bolezní. — Razno. — Kateri so naj-težji grehi pri izkoriščanju kmečkih gozdov? — Ne zametujmo bora. — Na manj dobrih gozdnih tleh gojimo borove gozde! — Čebele pozimi. — Vprašanja in odgovori. — Duh. svetnik Peter Havtman. — Priloga: Vnovčevalec.

Novo črno brinje

oddaja po ugodni ceni Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska ce-
sta 2. 54

Absolvent

kmetijske in zadrúžne šole z 2 letno prakso, želi službe na
večiem posestvu, Alojzij Potokar, Polje 6, p. Višnja gora. 116

Nič ni popolno na svetu,

kar je ustvarjeno od človeške roke. Izmed pralnih sredstev pa
se popolnosti najbolj približujejo **Zlatorog-ovi izdelki: Zlato-
rog-ovo milo, Zlatorog-ovo terpentinsvo milo in Zlatorog-ove
luske.** Njihova čistilna moč in izdatnost je splošno znana. Do-
brota **Zlatorog-ovega mila** je prišla že kar v pregovor, ki
pravi: „Le Zlatorog milo da belo perilo!“ Naše na čistočo
važene gospodinjé ga rade kupujejo. Tako je prav. Priporo-
čamo ga tudi mi! 91

Oglasujte v Kmetovalcu!

Gorenjsko sadno drevje!

Sreska drevesnica v Mošnjah pri Radovljici ima na pro-
daj za jesensko saditev: jabolane, hruške, črešnje in orehe
od samih priporočljivih vrst, ki kljubujejo vsem zimam. 111.

Cepljene trte.

iz vrst „Trsnega izbora“ in tudi sadna drevesa nudi I. Trs-
ničarska zadruga, pošta: Juršinci pri Ptaju. — Pišite po
cenik! 112

Vaš denar ni v nevarnosti,

če kupujete sadna drevesa in vlnsko trsje le v znani in do-
bri drevesnici J. Gradšnik, Smarjeta, p. Celje. Zahtevajte
cenik! 113

Sadno drevje

jabolane in hruške, visoke in nizke, breskve, marelice, orehe,
vrtnice, oddaja po ugodnih cenah Vinko Strmijan, Tenetiše,
pošta Litija. (Zahtevajte cenik). 117

Važno za osnovne in kmetijske šole!

Kmetijska družba v Ljubljani je založila 6 stenskih slik od trav,
detelj in raznih krmskih rastlin v velikosti 70 × 50 cm s
primernim obešalom in okvirjem.

Slike so umetniško izdelane po naravi in služijo kot
izborno učilo za spoznavanje naših glavnih krmskih rastlin.
K vsaki seriji se doda po ena knjižica s kratkim opisom
vsake rastline.

Vseh šest slik s knjižico in poštnino vred stane Din 100.—.
Priporočamo takojšnjo nabavo tega učila, dokler je še v zalogi,
ker bo vsakemu učitelju služilo kot dober pripomoček pri pouku.

NA TIŠOČE VAGONOV RICINOVIH TROPIN

porabijo za gnojenje svojih vinogradov, travnikov, polj in vrtov **Francozi**, ki so znani
zlasti kot dobri vinogradniki. Zakaj bi mi zaostajali za njimi?

Mlete ricinove tropine

Za jesensko gnojenje jih oddajamo, dokler traja zaloga po izjemni ceni **Din 40**—
za 100 kg franko vreče, franko tovarna Ljubljana.

Priporočamo tudi svoje priznane prvovrsne **mlete lanene tropine** po najnižji dnevni ceni.
Obrnite se nemudoma na tovarno olja in tropin

HROVAT & KOMP., Ljubljana, Tyrševa c. 1a/III.

KMETOVALEC

št. 21.

V Ljubljani, 31. oktobra 1934.

Leto 51.

Smernice za ureditev in vodstvo naših kmetij.

Ing. Petkovšek Valentin.
(Dalje in konec.)

Šele po odpravi vseh teh pomanjkljivosti sledi tretja naloga gospodarja: načrtovati si pot nadaljnje ureditve kmetije kot celote in si napraviti jasen in stalen gospodarski načrt po svojih zmožnostih in po krajevnih razmerah. Čeprav se čudno sliši, vendar drži, da velja zopet načelo, vrniti se k ureditvi kmetij po zgledu naših dedov in pradedov, to pa z današnjim strokovnim znanjem. V hlevu je bilo večje število živine, ker se je paslo po gozdovih in občinskih gmajnah, v svinjaku je bilo večje število prašičev, na polju večje število raznih kmetijskih rastlin, v kašči več starih zalog žita, v skrinjah več starih zalog platna, na mizi vsako jutro zabeljeni žganci z mlekom, opoldne poštegana kaša s suhimi slivami, ali orehovi štruklji z masnikom ter krljeva voda za pijačo itd. Le to odgovarja tlam, podnebju in gospodarskim razmeram Slovenije, pa če hočemo biti še tako novodobni (moderni). Gospodar naj torej ob spopolnitvi strokovnega znanja študira delo svojih prednikov na svoji zemlji in uredil bo kmetijo pravilno. Pot k ureditvi načrta je torej upoštevanje vseh gospodarskih panog, ki so v kraju mogoče, gojitev večjega števila raznih kmetijskih rastlin, ki dobro uspevajo, da se ono proda, kar ima trenutno višjo ceno. Ti pridelki pa morajo biti boljše kakovosti in gojiti jih smemo le v toliki množini, da se zemlja res dobro pognoji in dobro pripravi. Zato je treba več glav živine in več prašičev boljše kakovosti, in ker ni več občinskih in gozdnih pašnikov, mora pač več krme pridelati na svojem polju in travnikih. S tem morebitno izgubo svojega dela bolje porazdeli, z določenim stalnim gospodarskim načrtom si pa utrdi gotovo stalnost, ki mu brani, da bi v današnjih površnih časih skušal slediti s posevki brez reda skakajočim cenam na trgu, pri čemer pride s svojim blagom redno za eno leto pre-

pozno na trg. Seveda mora pri tem gledati, da zopet preveč ne razdrobi dela, posebno, če ni mnogo družinskih članov. V ta namen si mora urediti dober, kmetiji odgovarjajoč plan obdelovanja vseh zemljišč, to je **pravilen plodored z gnojilnim kolobarjenjem na polju, s kolobarjenjem gnojenja košenj in paše na travnikih, s kolobarjenjem gnojenja in oskrbe sadnega drevja in vinograda, s kolobarjenjem sekanja in pomlajevanja ter čiščenja gozda.** Vsak kmet mora danes imeti ta načrt. Ker je za to potrebno nekaj strokovnega znanja, naj se tozadevno posvetuje s sreskim kmetijskim referentom ali kakim absolventom kmetijskih šol, da ga bo pravilno sestavil. V poljski kolobar je vnesti vse, kar se bo potrebovalo za družino in živino z delnim upoštevanjem prodaje. Po večini odgovarja za naše razmere, da je ena polovica polja v kolobarju pod žitaricami, $\frac{1}{4}$ pod okopavinami in $\frac{1}{4}$ pod detljami in zelenimi rastlinami. Uredi si pa 6—8 letni plodored s 6imi do 8imi čim bolj enakimi oddelki. V tem kolobarju, kjer se vrstijo žita z okopavinami in enkrat z deteljo, je vedno dana možnost, da se po potrebi in želji ena rastlina razširi na račun druge. Polje se s tem ohrani v primernem gnojnem in čistem stanju in zemlja se dobro in pravilno izkorišča. Vse travnike kot celoto moramo razdeliti v 4—6 po velikosti enakih oddelkov in to tudi, če so razkosani, da se v kolobarju vsakih 4—6 let enak kos pognoji s kompostom ali hlevskim gnojem, vmes pa po možnosti za večji pridelek vsaj enkrat z gnojnico in isto leto z razklejeno kostno moko. Po teh oddelkih se opravi tudi košnja in spravlanje sena, da ne pride vse na en dan. Manjši posestnik z večjo družino bo imel več zemlje pod plugom, da bo prehranil s poljsko krmo več glav živine, večji pa več pod travniki. Za oba pa velja, da le dobro pognojena zemlja poplača delo in da bo dobro zagnojena le tedaj, če pride na ha, oziroma na dva orala letno 100 q hlevskega gnoja, to je ves gnoj od ene večje glave živine. Po tem računu mora torej biti v pravilnem gospodarskem obratu že za-

radi dovoljnega gnojenja toliko glav živine v hlevu, kolikor ha je obdelovalne zemlje, polja in travnikov. To pa tudi odgovarja primerno gojeni živinoreji kot glavni naši gospodarski panogi. Na kmetijski šoli v Sv. Juriju pridejo celo na **dva ha obdelovalne zemlje 3 glave živine**, zato pa tudi na **1 ha 130 q hlevskega gnoja** in ravno zaradi tega gnoja so pridelki tako visoki, ne morda zaradi kakih denarnih dajatev od strani banovine.

Zadnja, a pravzaprav najvažnejša naloga gospodarja pa je, biti v izvajanju tega načrta **mož in gospodar** na pravem mestu, ki bo modro in pravilno vodil svojo kmetijo, svojo družino in javna dela na vasi. Imamo pa žal pri nas vse preveč sitnih komandantov, a premalo pravih gospodarjev. Zmerja in prepira se mnogo, pokaže in vzgaja pa družino prav malo, in čujejo se vedno pritožbe „saj vedno ukažem, pa nihče ne uboga in ukazanega ne izvede“. Samo zgledi vlečejo. Pretehtaj dobro, katera dela pridejo v Tvojem programu na vrsto, razdeli jih pravilno in prednjači z delom, pa Ti bo vse sledilo.

Zato se pa drži v svojem izvajanju točno začrtanega načrta, razgovori se o njem z družino, preudari redno v nedeljo vsa dela za bodoči teden, povej vsak dan družini zvečer delo za drugi dan, razdeli jim delo tako, da se bo delalo bolj skupaj, ker dela vsak rajše v družbi, izvedi zato najprej eno delo in šele po izvršitvi tega, pojdi skupno na drugo delo. Pri tem moraš sam dobro vedeti, koliko in kaj se da v nekem določenem času narediti. Bodi vsaj spočetka zraven, če ni mogoče ves čas, pokaži zlasti mlajšim sam, kako se dela, kar pa moraš seveda tudi sam obvladati že iz mladosti, in videl boš, kako bo šlo delo od rok. Ob točnem programu ne bo izgubljanja časa in nepotrebnega hitenja in delitve dela in zato tudi ne bo toliko oporekanja, nevolje in nasprotstva. V razdelitvi in dodelitvi dela pokaže gospodar šele svojo vrednost, da zasluži to ime, in za tako delo je treba nekaj strokovnega znanja iz mladosti ter precej naravne brihtnosti. Zato bo imela današnja kriza vsaj to dobro posledico, da ne bodo kmetske hiše več v toliki meri oskrbovale mesta z najbolj prebrisanimi advokati, ki vračajo potem deželi milo za drago, najbrihtnejši bodo ostali doma, potem ko so sprejeli

potrebno kmetijsko znanje v kmetijskih šolah. In ko bomo imeli v naših kmetijah strokovno podkovane, dobre gospodarje, bomo imeli tudi dobre delavce v občinskih odborih in v kmetijskih organizacijah. Dal Bog, da bi bilo to kmalu, da čimprej napredujemo v naši produkciji, da bodo vodili naše kmetije in delo na vasi res možje, da krenemo v današnjem kmetijskem gospodarstvu iz te zapuščeniosti, v kateri smo bili takoj po vojni, ko je bilo denarja dovolj, kakor smo tudi dandanes, ko ni denarja, v lepšo bodočnost našega kmetijstva in našega kmetijskega stanu sploh.

Poljedelstvo in travništvo.

Silos v travorodnih krajih.

Fr. Wernig.

Tudi v travorodnih krajih bivše Štajerske, koder preostaja sena celo za prodajo, je našla akcija za zgradbo silosov in za kisanje zelene krme živahen odmev. V prvem navdušenju, še morebitnem nepoznavanju osnove kisanja, so mislili ljudje bržčas, kako lahko bo v betonskih jamah spraviti in shraniti za zimo **otavič, četrto deteljo, lucerno, repno nat in pesno listje**, katero je vsled deževja, megle in mraza v pozni jeseni čestokrat tako težko ali sploh **nemogoče uspešno posušiti**. Ko smo pa obrazložili, da beljakovinsto deteljo, lucerno in travo, posebno mehki otavič ni mogoče uspešno samega zase, ne da bi dodali zelene koruze ali sladkorne pese, kisati, je vnema za kisanje takoj upadla.

Na setev zelene koruze ali sladkorne pese **samo zaradi mešanja** s pozno deteljo ali travo, katero hočemo okisati, zdaj še marsikdo ni mislil, je nanjo pozabil ali pa mogoče tudi ni imel strnišča, ki bi bilo prazno za setev zelene koruze ali sladkorne pese. Spričo tega bi želel marsikdo, ki ima zdaj mehko travo ali deteljo, ktere **ne more posušiti**, da bi bila na razpolago kaka sol ali kislina, katera bi enostavno med beljakovinsto krmo pomešal in bi se ta potem lepo okisala.

V resnici uporabljajo za kisanje krme že marsikje posebno sol „Penthesta“ (fosforpentaklorid), katero pred uporabo v vodi raztope, z raztopino pa škropijo krmo za kisanje. Tudi **uradni strokovni krogi** zagotavljajo, da omogoči ta sol ob

pravilni uporabi **najzanesljivejše** kisanje in priporočajo sol tudi za male kmečke prilike. Repnemu in pesnemu listju, sončnicam in zeleni koruzi sami zase ali v mešanici za kisanje naravno ni potreben dodatek soli ali kisline. Naravno je potrebna za uspešnost uporabe soli, kakor sicer tudi za uspešnost najenostavnejšega kisanja koruze ali sončnic skrbnost in preudarnost, katero bo pokazal resnični kmet in poljedelec, ki od novih načinov kmetovanja ne bo pričakoval čudežev ali takojšnjega dobička, kakor pri kaki kupčiji ali mešetariji, ki itak danes tudi ne prinaša več nekdanjih navideznih dobičkov posameznikom.

10 kg „Penthesta“ se uporabi za okisanje 30 do 60 q trave ali detelje. „Penthest“ prodaja tvrdka Broucek Hans, Silobaugesellschaft, Wien I., Singerstrasse 27, Avstrija, za 18.50 šilingov za 10 kg. Poizvedel sem, koliko bi bila cena omenjene soli **pri nas**, pa sem prejel sporočilo, da bi stalo 100 kg soli, dostavljene v zaboju na državno mejo, 70 nemških mark (1250 Din). Carina za 100 kg „Penthesta“ bi znašala približno 30 zlatih dinarjev (330 Din) s 4% prometnim davkom. Pri nas bi torej stalo 100 kg soli za kisanje krme z voznino vred približno 2000 Din.

Mislím, da bi se uporaba navedene soli, spričo **strokovno absolutno zanesljive uporabnosti** in spričo znosne cene (približno 200 Din za 30 do 60 q detelje ali trave) tudi pri nas marsikje izplačala. Imeti pa moramo prej seveda brezhibno izgotovljeni silos. Kdor tega še nima, pa resno misli uvesti kisanje krme, ki sicer omogoča, da omejimo izgubo redilnih snovi v krmi na 8 do 10%, nasproti 35 do 50% izgubi, katero utrpimo pri **sušenju** trave, naj zaprosi **najpozneje do 15. decembra** pri sr. načelstvu za prispevek k stroškom za zidavo jame ali stolpa za kisanje krme.

Gnojilni poskusi z gnojnico in dodatkom superfosfata.

Nemec Ivan.

Malokdo še danes ne ve ceniti vrednosti gnojnice. V naši državi gre v izgubo do 80% te dragocene tekočine. Povprečno bi lahko pridelali v Jugoslaviji letno 129.600.000 l gnojnice, izkoristi pa se kvečjemu 20%, a ves ostali pridelek se

razgubi brez vsake koristi. Ako računamo, da ima dobra gnojnica v 1000 l 4 kg dušika in ako bi ta dušik kupili v umetnem gnoju, potem znaša letna izguba na gnojnici po odbitku 20%, 5.806.080.000 Din. Račun je sledeč:

V 129.600.000.000 ali z besedami v 129 milijardah in 600 milijonih l gnojnice se pridelala 518 milijonov in 400.000 kg dušika. En kg dušika stane povprečno 14 Din; $518.400.000 \times 14 = 7.257.600.000$ Din. Celokupen pridelek dušika, ki se v državi pridelala v gnojnici, stane torej povprečno 7 milijard 257 milijonov in 600.000 Din. 80% tega dušika pa se porazgubi v zraku in gre torej v nič, tako da vsako leto izgubimo približno 414.720.000 kg dušika, kar znaša **5.806.080.000 Din**, v besedah **5 milijard, 806 milijonov in 80 tisoč Din**.

Gornje številke so samo povprečno izračunane na podlagi števila živine v državi. Ali so gornje številke popolnoma točne, ne prihaja v poštev. Gotovo je, da skoraj vsa gnojnica širom države teče po cestah in jarkih. Ako bi se pa zbrala v cementnih gnojničnih jamah, ali tudi v navadnih jamah, bi gotovo dosegli še višje številke kot jih navajam.

S tem sem hotel dokazati, kako ogromne važnosti je gnojenje z gnojnico zlasti v sedanjih časih, ko umetna gnojila tako težko nabavljamo in se pri sedanjih prodajnih cenah naših pridelkov sploh ne izplačajo. Znano je, da gnojnic primanjkuje fosforne kisline. Ako dodamo fosforno kislino v obliki rudninskega superfosfata, ki je razmeroma še precej poceni, dobimo iz gnojnice popolno gnojilo, ki ga ne nadomesti noben gnoj!

Poskusi na travnikih v l. 1934. so izkazali prav zanimive in dobre rezultate. **Na 1000 l gnojnice se je dodalo 5 kg rudninskega superfosfata.**

Pripominjam, da je na polkisljih travnikih izginila **preslica in šar** ter se je kakovost krme v vsakem oziru izboljšala. Pri računanju se je smatralo, da stane q sladke krme 38 Din, kakor se danes v resnici plača. V tabelni rubriki „Dobiček pridelka v Din“, je razviden resničen dobiček gnojenja po odbitku vseh stroškov. Ako posestnik ne upošteva lastnega dela in dela svoje vprežne živine, se dobiček še zviša.

Želeti bi torej bilo, **da se zbere vsaka kapljica gnojnice**, pa bo imel vsak kmetovalec dovolj dobrega gnoja, živina pa dobre krme.

Iz te tabele je razviden uspeh v procentih in dinarjih.

Red. št.	Ime poizkusnika	Kultura	Pridelek v q na 1 ha		Stroški gnojenja	Dobiček pridelka v Din	Višek pridelka v %
			negnoj.	gnojeno			
1	Konec Pavel	travnik III. vrste	20	42	200	600	110
2	Furman Alojzij	travnik II. vrste	90	150	350	2100	66
3	Konec Franc	travnik kiselkast	85	110	330	1725	29.41
4	Laubič Jožef	travnik III. vrste	26	41.6	340	252.80	80
5	Berce Anton	travnik II. vrste	20	40	285	475	100
6	Kumer Gabrijel	travnik II. vrste	90	150	320	1900	60
7	Gosak Anton	travnik II. vrste	50	80	240	950	60
8	Ojsteršek Anton	travnik I. vrste	140	190	300	1600	35.71

*Sadjarstvo in vrtnarstvo.***Sadjarji, v sadonosnike!**

Fr. K.

Letošnja sadna razstava v Mariboru je nam pokazala v vsej svoji lepoti krasno slovensko sadje, ki ga zmore le naša dežela. Kot sadjar ali konsument si lepšega in boljšega sadja, kakor je bilo razstavljeno, sploh ne moremo predstavljati. Užitek pri natančnem ogledovanju tega sadnega pridelka je bil nepopisen in bo ostal vsakomur v nepozabno lepem spominu. Podružnica SVD pri Sv. Petru in vinarska šola sta tu prednjačili v prav vseh pogledih. Razstavljalci kakor tudi prireditelji zaslužijo vso pohvalo in priznanje. Njih trud je bil žal le deloma plačan z odkupom blaga po KD.

Semkaj bi morali priti prav za prav vsi sadjarji naše dežele, da bi si ne samo ogledali razstavljeni pridelek, temveč se tudi poučili o **neobhodno potrebnih delih za uspešno sadjarjenje**. Brez truda namreč ni prvovrstnega in rednega pridelka. Reden pridelek na sadju je naš najvažnejši cilj, ki ga moramo doseči. Težki časi, ki jih preživljamo, nas v to tudi silijo, zato tudi ne smemo prepuščati pridelovanja sadja slučajem ali božji volji, ker velja slej ko prej pravilo: „Pomagaj si sam, pa ti bo tudi pomagano“.

Vprašajmo se, kako izgleda naše sadno drevje po sadonosnikih. **Ali ga bomo kmalu očistili mahu, lišaja, suhega vejevja, nepotrebnih vodenih poganjkov**

itd.? Dokler ne nastopi mraz, odnosno zapade sneg, zamoremo to delo, ravno sedaj v jeseni, najboljše obaviti; s tem važnim delom ne smemo odlašati. Povedano velja ne samo za posamezne, ampak za vse sadne okoliše. Organizirati moramo skupno oskrbovanje sadnega drevja.

Semkaj spada nadalje **škropljenje z arborinom, odnosno z žveplovo-apneno brozgo. Brez jesenskega škropljenja s temi sredstvi proti raznim živalskim škodljivcem ni misliti na pridelovanje zdravega sadja**. Važno delo, ki ga moramo obaviti sedaj v jeseni, je tudi **gnojenje drevja s hlevskim gnojem, odnosno z umetnimi gnojili**, v zvezi z obdelovanjem zemlje okoli drevja, t. j. z **napravo drevnih kolobarjev** v obsegu krone drevja. Skrbeti moramo za varstvo mladega drevja **pred pozebo in zajcem**, da ga namažemo z apnenim beležem, pomešanim s živalsko krvjo in gnojnico; debla **oviti vsaj s škopo ali koruznico**, ali jih obdati s primernimi ograjami iz **remelnov, krajnikov ali žice, smrekovega lubja** itd.; ovičanje drevja z **lepljivimi pasovi** proti plezajočim škodljivcem tudi ne smemo opustiti.

Nismo povedali nič novega, ampak samo nakratko našeli najvažnejše pogoje za pridelovanje prvovrstnega namiznega sadja. Ako pohalno pripomnimo, **da so vsi razstavljalci v Mariboru oskrbovali sadno drevje po teh vidikih**, s tem, da so posvečali zlasti škropljenju in gnojenju drevja največjo pozornost, je menda do-

volj dokazano, da se ves trud in izdatek za to dobro izplača. Lepo sadje namreč ne pozna še krize, ker najde še vedno dobrega kupca.

Poškodbe po snegu v sadonosnikih.

Fr. K.

Nenadno zapadli sneg je napravil ponekod na sadnem drevju precejšnjo škodo, zlasti na vrstah, ki imajo goste in široke krone ter dolge in viseče veje, n. pr.: pisani kardinal, belfler, krivopelc, jonatan itd. Debele veje so se začesnile, posebno tam, kjer ni bila krona pravilno vzgojena. To nas uči, da moramo posebno paziti pri vzgoji mladega drevja na pravilno vzgojo krone s pravnim obrezovanjem. Sedaj je seveda vsako tarzanje in ugibanje odveč, poškodba je tu.

Kjerkoli se je drevje nagnilo ali povešilo, ga moramo zopet naravnati, zemljo na nasprotni strani odkopati in drevesa navezati z žico, pričvrščeno na kol, in spraviti v pokončno stanje.

V primeru, da se je drevo razčesnilo popolnoma, seveda ni pomagati; tako poškodovano drevo je odstraniti. Posamezne odlomljene veje pa moramo obrezati in rane s cepilno smolo zamazati; povedano velja tudi za nastale razpoke. Ako je pa samo nekaj vrhov polomljenih v kroni, tedaj moramo isto pomladiti, da jo spravimo zopet v pravo ravnotežje.

Siljenje radiča pozimi.

Josip Štrekelj.

S stališča narodnega gospodarstva moramo grajati gospodinje, ki kupujejo na ljubljanskem trgu iz tretje, pa tudi iz četrte roke rdeči radič in ga odnašajo daleč na vse strani banovine, kamor pelje železnica. Izgajili so ga pa tam v drugi državi, ki ima zanj manj ugodne zemeljske in klimatične razmere, kakor pri nas. Torej tudi tu se moramo osamosvojiti.

Za pridobivanje takega siljenega radiča si nabavimo seme rdeče ali pisane vrste, ki naredi močne korenine. Zelene vrste so slabotnejših korenov. Njihovo siljeno listje je manjše in bledorumene barve, ki ni tako priljubljeno. Sejemo ga pa od začetka aprila do 15. junija, najuspešnejše na vrstice v razdalji 20 cm. Ko ne-

koliko odraste, pa prepulimo, da ostane v vrstah po 10 cm narazen. Prav uspešno ga posejemo po koruzi, takoj po osipanju, ali pa kakor korenje med ječmen. Siliti ga začnemo že oktobra in nadaljujemo to s primerno množino korenin v presledkih treh tednov do marca. V ta namen ga izkopljemo po potrebi in spravimo domov. Koder pa je zemlja stalno vso zimo zmrzla, ali pa pokrita z debelo plastjo snega, da nam onemogoči izkopavanje, izkopljemo ves pridelek v jeseni in ga gosto prisujemo v bližini doma za nadaljnjo rabo v doloženih presledkih.

Za siljenje odberemo le debelejšje korenine, ki imajo nakopičenih obilo rezervnih moči, da lahko odženejo močno in veliko listje. Takim skrajšamo listje do 5 cm, na to sledi vlaganje v kleti, v hlevu, v shrambah ali v poljubnem prostoru, koder tekom zime ne zmrzuje. Ako je prostor topel, vsaj $+12^{\circ}\text{C}$, vlagamo korenine kar v pesek ali v lahko zemljo. Če pa je v prostoru nižja toplota, se poslužujemo kot proizvajalca toplote svežega govejega gnoja. (Konjski je prevroč.)

Kje ob steni, da ni v napotje, položimo 10 cm debelo in prilično 20 cm široko plast gnoja v poljubni dolgosti. Spredaj ob gnoju nasujemo prav tako visoko in široko plast zemlje. Gnoj nekoliko potlačimo, na zemljo pa položimo leže radičeve korenine, kake 2 do 3 cm narazen, tako da glavice molijo ob robu zemlje in da korenine segajo proti gnoju ali v gnoj. Ko je prva vrsta vložena, založimo zadaj ob steni zopet 10 cm debelo plast gnoja, spredaj, vrhu korenin pa prav tako debelo plast zemlje. Na to sledi polaganje korenin, kakor v prvi vrsti. Tako nadaljujemo, dokler ne vložimo vseh namenjenih korenin.

Ako imamo v sredi kake shrambe prostor, vlagamo radič v obliki stožca. Na tla položimo gnoj, ob njem v krogu pa zemljo, na katero polagamo korenine z glavico na zunanjo stran in nadaljujemo čedalje v ožjem obsegu navzgor v stožec. Prav tako izrabimo v hlevu ali v shrambi kak prazen kot med dvema stenama.

Kadar se nam zemlja med koreninami posuši, zalivamo z nekoliko toplo vodo, polagoma, da je ne odplavimo.

Po preteku nekako treh tednov, kar je odvisno od večje ali manjše toplote, odženejo korenine dovolj veliko nežno listje. Tedaj jih vzamemo iz nasipa in porežemo

listje z delom korenine, da se skupaj drži. Korenine pa porabimo za krmo. Mnogi jih kuhajo in pijejo odcedek kot zdravilno pijačo.

Kakor radič, silijo severni narodi **listnato zeleno**, ki je znana draga solata, pa jo pri nas še malokdo pozna.

Razno.

Sadna in vrtnarska razstava pri Dev. Mariji v Polju. Podružnici KD in SVD sta priredili 16. septembra t. l. krasno uspelo razstavo sadja, zelenjave, cvetlic in raznih poljščin. Organizator prireditve je bil g. Avgust Kuhar ml., iz Vevč, ki je z velikim trudom, s pomočjo šol. uprav, Mihelčiča in drugih izvršil to težko nalogo. Pričujoča slika nam prikazuje del te razstave. Vrtnarje in živinorejce je zanimalo posebno **prusko zelje** (listnati ohrovt), ki ga je g. Kuhar uvedel iz Nemčije za

Slika 54.

krmo predvsem kuncem, kakor tudi ostalim domačim živalim. Navedeni ohrovt da zelo veliko listne mase, t. j. pridelka, ter vzdrži v najhujšem mrazu na prostem. Pri otvoritvi razstave je bilo tudi predavanje družbenega tajnika g. Kafola. Razstava je bila ves čas izredno dobro obiskana in je dosegla popoln uspeh.

Sadna in vrtnarska razstava v Zagorju. V nedeljo, 23. sept. t. l. se je vršila sadna razstava v Zagorju, in sicer v prostorih Sokolskega doma, ki jo je priredila kmetijska podružnica pod vodstvom načelnika g. A. Kolenca. Prireditve je bila mojstrsko organizirana. Zanimanje zanjo je bilo izredno veliko, saj si jo je ogledalo na tisoče obiskovalcev. Na razstavi sta sodelovala kot strokovnjaka starosta slovenskih sadjarjev g. Levstik iz Celja in družbeni tajnik g. Kafol, ki sta določila vrste in imela pri otvoritvi primerna predavanja. Veliko zanimanje je vzbujal sadni izbor za

ondotni okoliš. Vsi razstavniki pridelki, predvsem sadje in sadni izdelki (konservirano sadje), so vzbujali s svojo krasoto zelo veliko pozornost. Zadovoljni so bili vsi, ki so si razstavo ogledali, saj ni bila samo poučna, temveč tudi izredno lepa. Vsi, ki so pripomogli do te nadvse lepe in poučne prireditve, zaslužijo priznanje in pohvalo.

Sadna razstava v Št. Vidu pri Stični. V društvenem domu v Št. Vidu je bila dne 9. septembra t. l. velika sadna razstava. Vsa dvorana je bila napolnjena s prvovrstnim sadjem, sadnimi izdelki in raznimi pripravami in orodji za pospeševanje sadjarstva. Razstavo sta priredili podružnica KD in SVD pod vodstvom neumornega in aginega šol. uprav. g. Jevnikarja, ki je bil prav za prav duša vse prireditve. Sadje je bilo izredno lepo razstavljeno. Obisk na razstavi je bil izredno velik. Ljudje so jo kar trumoma posečali. Vršilo se je tudi predavanje dopoldne in popoldne po družbenem odposlancu g. Kafolu. Prireditve je v vseh ozirih uspela, in bo gotovo vplivala naboljšanje sadjarstva v tem okolišju.

Razstava sadja in kaktej v Litiji. Na nedeljo, 30. septembra t. l. je priredila podružnica SVD pod vodstvom šol. upravitelja g. Rostoharja veliko razstavo sadja in kaktej, in sicer v šolskih prostorih. Razstava je bila zares zelo privlačna za ves okoliš; obisk je bil namreč izredno velik. Vsi obiskovalci so se zelo pohvalno izrekli o lepi razstavi. Kakteje so zanimale bolj tržane, pa tudi nekatere kmetice so si ogledale te čudne trnaste „rože“.

Vinarstvo in kletarstvo.

Trošarina na vino.

Josip Zabavnik.

Zakoni in uredbe o trošarinah na vino se pri nas pogosto menjavajo. Danes je stanje tako, da pobirajo trošarino na vino banovine in občine. Banovinska trošarina znaša 1 Din od litra, občinska pa v podeželskih občinah tudi 1 Din, le v večjih mestih (Ljubljana, Maribor) znaša ista 1,5 Din od litra. Državne trošarine na vino ni.

V interesu našega vinogradništva bi danes bilo, da odpade tudi banovinska in občinska trošarina na vino. Kakor si zna državna finančna uprava pomagati in more uspešno gospodariti brez dohodkov iz trošarine na vino, tako naj bi našle izhod brez dohodkov iz trošarine na vino in ravnotežje v svojih proračunih tudi banovine in občine.

Vsa teža trošarinskih dajatev pade na vinogradnike, ki so že z drugih vzrokov

v svojem obratovanju pasivni. Zagovorniki trošarine na vino trde, da trošarino plača potrošač, kar pa ne more nihče dokazati. Nasprotno vidimo, da pri nakupu vina pritiska cene navzdol vsak kupec, pa naj bo to vinski trgovec ali gostilničar. Doživeli smo zadnja leta, da kupec ne gleda več niti na kakovost blaga, temveč kupuje le tam, kjer vino ceneje dobi, kar je dovedlo do tega, da so vinski kupci plačevali za kakovostno slabše vino višje cene, nego so bile za kakovostno boljše vino, ker so se izogibali iz strahu pred višjimi cenami boljših vinskih okolišev. Nočemo trditi, da je dolenski cviček slab, toda konkurence glede kakovosti vina s pekerčanom, ljutomerčanom, ritoznojčanom, z vinom iz Slovenskih goric, sromeljčanom, bizeljčanom i. t. d. ne zdrži, in vendar se je cviček v zadnjih letih dražje in lažje prodajal, nego vina v drugih odličnih vinorodnih krajih naše banovine.

Trošarina na vino sili naše vinske trgovce in posamezne gostilničarje, ki lokalnega patriotizma ne poznajo, da iščejo izven mej naše banovine cenejše vino in ga k nam uvažajo, čeprav naša domača proizvodnja vina krije domače potrebe in ga proizvajamo mnogo več, nego ga sami potrebujemo. Če bi imeli odvišek naše vinske proizvodnje kam izvažati, nam dovoz vina od drugod ne bi škodoval. Ker pa smo danes navezani samo na domačo potrošnjo vina, nas vino, uvoženo od drugod v našo banovino, duši in pritiska cene našemu vinu navzdol, tako da se vinogradništvo v naših krajih osobito lani in letos več ne izplača.

Trošarina na vino je enaka v vseh primerih in ne dela razlike med kakovostjo. Iz tega bi lahko sklepali, da bo potrošnja boljšega in dražjega vina napredovala na račun kakovostno slabšega vina. Praksa je pa pokazala nasprotno, ker je kupna moč potrošača slaba in s tem mora računati vinski trgovec in gostilničar.

Dokler vinski trgovec in gostilničar vino, ki ga dobita od proizvajalca, sklicevaje se na visoko trošarino na vino in druge visoke režijske stroške, prav pocieni dobita in nakupni ceni primerno prodajata, ni povoda za pritožbe. Če pa vinski kupec, ki je izvil od vinogradnika prvovrstno vino po 3 do 4 Din za liter, v svojem lokalu prodaja po 14 do 16 Din liter, je to navijanje cen, ki zasluži,

da se ga kazensko zasleduje. V tem pogledu slišimo prav pogoste pritožbe, ni pa nikogar, ki bi se resno lotil tega vprašanja in napravil red v korist vinogradnikom in vinskim potrošačem.

Če hočemo torej ohraniti naše vinogradništvo dobičkanosno, moramo za dvig cene vinu pri pridelovalcu nekaj napraviti. Pasti mora trošarina na vino popolnoma, ali pa vsaj na znosni minimum in se nam mora omogočiti izvoz odviška našega vina v tujino. Prvo vprašanje lahko rešimo sami takoj, za rešitev drugega vprašanja smo pa sami brez moči, ker je potreben mednarodni sporazum pri sklepanju trgovinskih pogodb s tujino. Izvoz vina v tujino je prav za prav tesno povezan s trošarinskim vprašanjem. Čim več bomo mogli vina izvoziti, tem višja je lahko trošarina na vino in narobe. Zato je odprava ali vsaj znižanje trošarine na znosno višino danes bolj nujna nego kdaj poprej, ker izvoza našega vina v tujino ni.

Računamo, da bi z odpravo previsoke trošarine na vino vinogradnik dosegel boljše cene za svoj proizvod in bi se domača potrošnja vina dvignila.

Razno.

Vinski trg.

Ljutomer: Splošna trgatev se je pričela 1. oktobra. Druga leta je trajala po več tednov, letos pa je bilo v enem tednu z redkimi izjemami po graščinskih vinogradih vse končano. Vse do septembra smo cenili in pričakovali, da bo količina vinskega pridelka vsaj tolikšna kakor lani, toda dejstva so dala prav tistim, ki so že preje rekli, da bo letošnji pridelek manjši nego lanski. Nabrali smo povprečno komaj 5 do 6 hl na oral, kar je približno $\frac{2}{3}$ količine lanskega vinskega pridelka. Že lani naš vinogradnik ni prišel na svoj račun, še manj pa ga bo zadovoljila letošnja vinska letina. V pomanjkljivo obdelanih vinogradih ni zrastle in se nabralo niti 3 hl mošta na oral. Količina vinskega pridelka torej ne zadovoljuje, pač pa je kakovost pridelka odlična. Mošt oktoberških trgatev je pokazal po Klosterneuburški moštni tehtnici poleg zmerne vinske kisline vse vprek nad 20% sladkorja. V boljših legah v Jeruzalemu in njegovi okolici je imel mošt 23 do 24% sladkorja, ponekod celo več do 29.5%. Cene vinskemu moštu ob trgatvi so bile od 4 do 6 Din za liter. V drugi dekadi oktobra so nam kupci nudili že do 8 Din za liter. Mali posestniki so svoj vinski pridelek vnovčili že ob trgatvi, zaradi izborne ka-

kovosti, po res zmernih cenah, dočim si večji vinogradniki obetajo znatno izboljšanje sedanjih cen, kar je vsekakor upravičeno, če pomislimo, da je blago prvovrstno in ga je malo. Nekoč je bil običaj, da je vsak gostilničar razpolagal za posebne svečane priložnosti z boljšo vinsko kapljico, ki je bila seveda v ceni nekoliko višja. Opozarjamo vinske kupce, posebno gostilničarje, da si pravočasno oskrbe ta letošnji dar božji, ki ga v tej kakovosti ni bilo zadnjih sto let.

Pekre in Limbuš. Trgatev se je v splošnem začela 1. oktobra. Večji posestniki so podbirali koncem septembra. Termin trgatve je določil občinski odbor na seji, dne 23. septembra. Večina vinogradnikov se je ravnala po odredbi. Trgatev je vobče slaba. Posestnik, ki ima oral vinograda in je nabral samo 120 litrov, ima zelo slabo oskrbovan vinograd. Drugi posestnik, ki ima boljše ohdelan vinograd, je nabral na $2\frac{1}{4}$ orala 26 hl, povprečno na oral 9,45 hl. Cene za mošt se gibljejo od 4 do 6 Din za liter. Za pretočeno vino mešanih vrst 7 Din liter, za sortirano pa 8 Din liter. Trgatev je bila že v prvi polovici oktobra končana.

Maribor. Termin za splošno trgatve je bil določen na 2. oktober. Mnogi vinogradniki v Slovenskih goricah pa s trgatvijo niso čakali do tega termina, podbirali in brali so že mnogo prej. Kakovost mošta ranih trgatve seveda ni bila zadovoljiva, dočim je vseboval mošt oktoberskih trgatve nad 20% sladkorja po Klosterneuburški moštni tehtnici. Vinski trgovci so plačevali mošt z 18% sladkorja po 3 Din liter, za mošte izpod 18% sladkorja pa sorazmerno manj, za boljše in sortirane vrste mošta pa tudi do 5 Din liter. Živahnega prometa z vinskim moštom, kakor se je razvijal druga leta, letos nismo opazili. Ker je trgatve v splošnem bila slabša nego lanska, smo količinsko dosegli komaj $\frac{2}{3}$ lanskega pridelka. Vinogradniki, ki mošta niso prodali, upajo na znaten dvig cen za mlado vino, ker ga je malo, starih zalog pa tudi ni.

Sromlje. Večinoma smo končali letošnjo trgatve okoli 1. oktobra. Količina pridelka dosega lansko in je torej daleč pod normalo. Kakovost pa je odlična; v tem oziru „Sromeljčan 1934“ ne zaostaja niti za najboljšimi letniki. Primerno legi, vrstam in času trgatve je beležil mošt 18 do 23% sladkorja (po Klosterneuburški). Obeta se prvovrstna, harmonična vinska kapljica zlasti povsod tam, kjer se je podбирalo in je pridelek deležen tudi pozneje umnega kletarstva; zakaj, trgatve sama in kipeње se je izvršilo ob najlepšem vremenu. — In cene? Na trgu se opaža zaenkrat poleg rezerviranosti tudi neka neorientiranost. Večjih kupčij še ni bilo. Nekaj mošta IIa je šlo po 2,50 do 3 Din. Za la vina se glase ponudbe 4 do 5 Din

za liter, kar po mnenju poznavalcev našega vina in trga za tukajšnja vina ni pretirano.

Novo mesto. Trgatev na Dolenjskem je končala začetkom oktobra in mošt je pri ugodni toplini večinoma že popolnoma pokipel. Količinsko je letina slaba, kakovostno pa vsled prisilne prezigodnje beratve komaj srednja in le pozne trgatve, po 25. septembru, so dale boljši pridelek. Kupčija z novim vinom je še šibka. Cene so zmerne, ker je vinogradnik primoran prodati čimprej svoje blago zaradi primanjlovanja denarja.

Živinoreja in mlekurstvo.

Živinorejski prazniki v okolišu sivorjave dolenske govedi.

Ing. Ivo Jelačin.

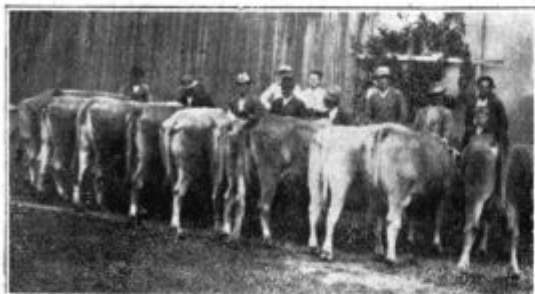
Po uvedbi živinorejskega zakona iz l. 1929. se je pričelo pri nas popolnoma novo delo in oživljajoč duh je zavladal med našimi živinorejci. V vseh pasemskih okoliših se je pričelo sistematično odbirati najboljše plemensko živino, ki naj bi tvorila podlago za bodoče govedo.

To zelo važno delo, ki je osredotočeno v selekcijskih Zvezah in v njih včlanjenih selekcijskih edinicah, ima pa še prav poseben pomen v okolišu sivorjave dolenske govedi. Tu je domovina naše domače „dolenjske sivke“, ki je prilagojena na krajevne prilike, nudila rejcu hvaležno plačilo za trud in oskrbo. Vsled uvoza plemenito vzgojenih modernih govejih pasem se je morala domača gospodarska žival marsikje umakniti ali si je pa le nadela nov moderen plašč — novo barvo. Njena življenska odpornost in zdravje sta ji pripomogla, da je vzdržala navalu tujih pasem in te lastnosti imajo v večji ali manjši meri njeni nasledniki. Z vztrajnim dolgoletnim delom se bodo dobre gospodarske lastnosti prvotne in priseljene pasme utrdile in in se združile v bodočem enotnem sivo-dolenjskem govedu.

Velika je naloga današnjih živinorejcev, saj je od njihove pridnosti in vztrajnosti, od njihovega razumevanja in veselja odvisno, kakšno živino bodo imeli njihovi potomci. Letošnja rodovniška premočvanja, ki so se razvila v prave živinorejske praznike, pričajo, da je v kljub težki krizi zavednost živinorejcev zelo velika in se celo vedno in vedno večja. Živinorejski prazniki, odnosno premočvanja, ki se pri vsaki selekcijski organizaciji vrše vsako tretje leto, imajo med drugim glavni

namen, pregledati vso rodovniško živino, kar je slabšega izločiti iz nadaljnje reje in obdržati vedno boljše in boljše.

Za letos je bilo določenih 7 takih pregledov rodovniške živine, ki so se izvršili v mesecu avgustu in septembru pri sledečih selekcijskih organizacijah: Št. Jernej, Št. Rupert, Velike Lašče, Ribnica, Novo mesto, Grosuplje in Stična.

Slika 55. Rodovniško premovanje v Ribnici 12. nov. — skupina dobrih krav.

V **Št. Jerneju** se je pregledalo 66 krav, med katerimi je bilo 5 prav dobrih, 30 dobrih, 27 povoljnih in 4 nepovoljne. Med osmimi telicami so bile 3 prav dobre, 2 dobri ter tri povoljne. Od desetih komadov mlade živine je bil 1 prav dober, 3 dobri, 4 povoljni in 2 nepovoljna. Organizacija ima prav dobrega plemenjaka. Najboljše ocenjeno kravo je imel posestnik Piletič Karel iz Stare vasi. Nagrad se je razdelilo skupno za 3.440 Din.

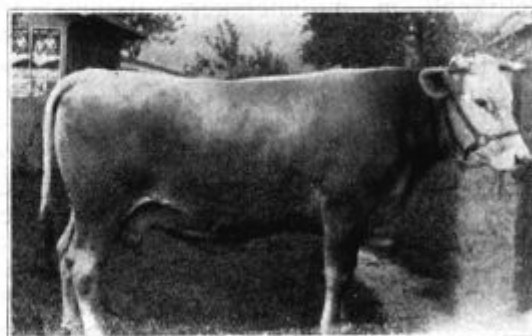
V **Št. Rupertu** je bilo prignanih isto število krav, od katerih so bile 4 prav dobre, 23 dobrih, 37 povoljnih in 2 nepovoljni. Med telicami je bila 1 odlična, 2 prav dobri in 3 povoljne. Mladina je bila slabo zastopana le po dveh komadih, med njima eden odličen in eden povoljen. Rodovniški plemenjak je eden prav dober, eden pa dober. Odlično ocenjena telica in mladina je bila last g. Barbo Roberta z Rakovnika, najboljša krava med prav dobro ocenjenimi pa je bila last Franca Zupančiča z Rakovnika. Nagrad se je razdelilo za 3.490 dinarjev.

V **Novem mestu** se je poleg rodovniške živine prignala na pregled tudi nerodovna in je bilo prav nazorno videti razliko med izbrano vpisano in ostalo nevpisano živino. Vsega je bilo na pregledu 146 krav, od teh 67 rodovniških. Telic je bilo 34 in bikov 16, od slednjih 3 rodovniški. Med rodovniškimi kravami je bila ena odlična last Antona Osolnika iz Muhabera, 7 prav do-

brih, 35 dobrih, 24 povoljnih in 1 nepovoljna. Odlično je bil ocenjen rodovniški bik kmetijske šole na Grmu, ostala dva pa prav dobro. Vseh nagrad se je razdelilo skupaj za 12.470 Din.

Velike Lašče so pokazale največje število rodovniške živine, in sicer 89 krav, 15 telic, 20 mladine in 3 rodovniške plemenjake. Med plemenjaki je bil eden odličen posestnika Alojza Tomšiča in dva prav dobra. Ena krava, last Antona Perhaja iz Malih Lašč, je dobila odlično oceno, 3 prav dobro, 34 dobro, 45 povoljno, 7 je bilo slabo ocenjenih. Krave so v splošnem prav dobre in lepo izenačene, zato je bilo ocenjevanje zelo strogo. Za nagrade je bilo na razpolago 7.810 Din.

V **Ribnici** je bilo prignanih na premovanje skupaj 85 živali, ki so v celoti napravile prav dober vtis. Med 64 kravami je bila ena odlična last g. Elze Rudež, 4 prav dobre, 24 dobrih, 31 povoljnih, 4 so bile slabe. **Rodovniški bik, last Elze Rudež je najboljši plemenjak v Zvezi.** (Glej sliko 40. v „Kmetovalcu“ št. 11—12.) Drugi plemenjak je tudi prav dober. Med 6 telicami je bila ena odlična (gl. sliko 49. v „Kmetovalcu“ št. 19.), last Janeza Šilca iz Nemške vasi, dve sta bili prav dobri in 3 dobre. Mladina je bila ocenjena sledeče: 1 prav dobra, 6 dobrih in 4 povoljne. Za nagrade je bilo na razpolago 4.050 Din.

Slika 56. Rodovniško premovanje v Ribnici 12. nov. 1932. — odlična krava.

Grosuplje je manjša edinica, kjer je bilo na pregledu 37 živali, med temi 1 bik prav dobre kakovosti, 27 krav, med temi 5 prav dobrih, 9 dobrih, 12 povoljnih in ena slaba. Odlično telico je imel Alojzij Okorn, Malo Mlačevo, a razen te je bila ena prav dobra in 2 dobri. Med mladino sta bili dve prav dobri, 2 dobri in 1 povoljna. Sredstev za nagrade je bilo na razpolago 2.450 dinarjev.

Zadnja **Stična** je nekoliko močnejša organizacija, kjer je pa najštevilnejša živina last samostana. Pregledalo se je skupno 62 živali, od tega dva prav dobra bika, 41 krav, in sicer 10 prav dobrih, 14 dobrih, 16 dovoljnih, ena je bila pa slaba. Telic je bilo 10 prav dobrih in dve dobri, med mladino ena odlična, 3 dobre in 2 dovoljni. Nagrad je bilo razdeljenih v znesku 2.660 Din.

V območju vsega pasemskega okoliša se je pregledalo 575 komadov rodovniške živine, od tega 420 krav in 14 bikov. Denarnih nagrad, katerim je največ prispevala kr. banska uprava, se je razdelilo 37.550 Din, kar je za današnje čase prav lepa vsota. Iz celotne organizacije selekcijskega dela se pa vidi, da smo prišli na pravo pot resnega napredka za izboljšanje sive dolenske govedi.

Perutninarska razstava v Mariboru.

Ing. Wenko Boris.

V zvezi s splošno kmetijsko razstavo za oba mariborska sreza v času od 29. septembra do 3. oktobra t. l. se je vršila po večletnem presledku v Mariboru zopet perutninarska razstava. Povabljeni so bili rejci iz vse nekdanje Štajerske, razen celjskega in ljutomerskega okoliša, ki imajo svoje razstave letos v Celju in v Murski Soboti. Perutninarji so se v prav lepem številu odzvali. Pogrešali pa smo stare znane rejce, kakor Glančnika, Felberja in Kupnika.

Vsega je bilo razstavljenih 50 gajbic s po 1 petelinom in 2 kokoši. Od tega je bilo po 5 belih in grahastih štajerk. 40 rodbin pa je pripadalo rjavemu tipu štajerske kokoši. Splošen vtis razstave je bil prav ugoden. Vendar je motil za razstavo zelo neprikladen letni čas. Dočim so bile stare kokoši gole, mladina še ni bila popolnoma dorasla. To je kvarilo zunanje lice razstave, ki je bila sicer dobro pripravljena. Tudi moramo za prihodnjic zahtevati, da se skupini A in B (ako se sploh selekcionirane živali hoče ločeno oceniti od navadnih kmečkih živali brez nesne kontrole), tudi ločeno postavijo in ti oddelki dobro vidno označijo.

Ocenjevalna komisija je delala v soboto po otvoritvi razstave ves dan. Člani so bili veleposestnik Pavel **Glančnik** ter živi-

norejska referenta **Zupanc** Martin iz Maribora in ing. **Wenko** Boris iz Ljubljane.

V skupini A, ki je obsegala selekcionirane živali, je bil uspeh sledeč: Od 24 petelinov je doseglo odlično oceno 7, in sicer živali sledečih rejcev: **Twickel** Hubert z 71 točkami kot zmagovalec, nadalje še **Twickel** Hubert (ponovno), **Lukman** Mara, **Kuhn-Tausch** Marjeta, **Šnuderl** Stanko, **Rajšp** Marija in **Birtič** Ernst. Štirje petelini so bili spoznani kot prav dobri, 8 je bilo dobrih, 4 dovoljni in 1 slab.

Nekoliko slabše ocene so dosegle kokoši: samo 3 so bile odlične, 7 prav dobrih, 12 dobrih, 10 dovoljnih ter 15 slabih. Zmago s 70 točkami je odnesla kokoš g. **Lukman** Mare. Naslednje odlične ocene z 68, odnosno 66 točkami so pa dosegle po 1 kokoš **Twickela** Huberta in **Rajšp** Marije.

Skupna ocena celih rodbin, na osnovi katere so se razdelile nagrade, pa kažejo sledečo sliko: zmagovalka je bila rodbina št. 77, last g. **Rajšp** Marije iz Polskave. Odlično oceno pa je dosegla še gajba g. **Lukman** Mare iz Središča. Prva je dosegla 193, a druga 188 točk. Navajam še imena lastnikov prav dobro ocenjenih skupin: **Smerdu** Josip (175 točk), **Twickel** Hubert (trikrat zaporedoma s 175, 171 in 171 točkami) ter **Šnuderl** Stanko s 166 točkami. Nadaljnjih 6 rodbin je bilo ocenjenih kot dobro z ocenami od 142 do 153 točkami; dovoljnih je bilo 7 rodbin z oceno 122 do 139 točk.

V skupini B smo imeli živali kmečkih rejcev brez nesne kontrole. Omembe zaslužijo živali **Markoviča** Antona (135 točk) in **Rota** Friderika (132). Najboljšega petelina je razstavil **Novak** Ivan, a najboljšo kokoš **Mlakar** Neža.

Bela štajerska kokoš se je tudi pokazala v dobri formi. Prav dobre živali sta imela dr. **Stanko** **Kovačič** (164) in **Pahernik** Marija (142). Najlepši petelini so bili od **Kovačiča** in **Zgonca**, najboljša kokoš isto od **Kovačiča**.

Grahasta štajerka je tokrat odpovedala. Bilo je mnogo živali s tujimi znaki (perje na nogah, rumen pigment) in neugodnimi visokogimi postavami. Pohvalo zaslužita vendarle oba petelina g. **Lukmana** Ivana, šolskega upravitelja iz Maribora.

Viteški kralj in mlekarstvo!

Franjo Pavlica.

Ni mogoče nakratko opisati, kako velik podpiratelj združništva je bil naš nesmrtni kralj. Njegova izjava o pomenu združništva, kjer pravi: „Danas više no ikada treba, da je svakom jasno, da je zadržarstvo najzdraviji oblik privrednog održanja i društvenog napredka našeg sela!“ pove vse.

Da je dvor dober konsument naših mlečnih izdelkov in je blagokojni kralj zelo hvalil naš sir, o tem smo pisali lansko leto. Naj mi bo dovoljeno, da v kratkem povem, kakšne misli je imel naš gospodar o samem mlekarskem združništvu v svojih mladih letih pred balkansko vojno. O tem piše v češkem mlekarskem listu viš. inšp. mlekarstva v Bratislavi, g. L. Tejkal, ki je v onih letih služboval v Srbiji.

Slika 57. Posnemalnik „Baltic“.

G. Tejkal pravi med drugim, da je bil v službi v Paračinu, ko pride nekega dne naročilo, naj potuje v Koviljačo, kjer bo princu Aleksandru tolmačil delovanje ondotne mlekarske zadruge. Začudil se je že v naprej, kako more kraljevski princ na tako dolgo in mučno pot, kajti Koviljača je bila tedaj več kot 60 km od vsake prometne zveze. Sam čakam pred združno mlekarnico, pravi g. Tejkal, v skrbeh, kako bi pozdravil tako velikega gosta, v tem se pa že prikaže nekaj nepoznatih ljudi, med njimi načelnik mlekarne, par oficirjev in v sredini mladi vojak v preprosti uniformi. Kdo je torej princ, komu naj se poklonim? V tej nemali zadrugi me reši tamonjni zdravnik, ki pravi mlademu vojaku: „To je naš mlekarski učitelj — brat Čeh!“

„Drago mi je“, reče princ Aleksander, stiskajoč mi roko v pozdrav in takoj vstopi v mlekarno. Pohitim v mlekarno, da mu tolmačim, katere stroje imamo. Pri posnemalniku me princ prestriže. „**To, mišlim, je Alfa Laval posnemalnik; ta sistem strojev poznam iz Švice. Tam so zelo razširjeni.**“ Bilo mi je takoj jasno, da je ta mladenič gledal življenje vse drugače, kot drugi kraljevski otroci. Aleksander je videl večje in popolnejše mlekarne v Švici, zato ni bilo treba mnogo tolmačenja.

Dalje vpraša princ: „**Ali izdelujete tukaj tudi sir?**“ „Da“, mu reče načelnik mlekarne, „v kleti, tu spodaj je še nekoliko komadov.“ „**Pa kje je ta klet?**“ reče Aleksander in brez obotavljanja že stopa po nerodni lestvi doli, odkoder je prihajal prav neprijetni duh razkrajajočega se sira. V kleti otipuje male hlebce, kot kak sirarski mojster, nakar pravi: „**Žal, da se tu ne more izdelovati ementalskega sira, kakršnega sem videl v Švici.** — Sicer bi v ta namen ne odgovarjala ta mlekarna in tudi mleka ne bi imeli dovolj!“ Ko smo stopili iz kleti, reče zbranemu spremstvu: „**Ko bi se naš kmetovalec posvetil v taki meri racionalnemu mlekarstvu, kot švicarski, bi bila naša država močna!**“

Tako je govoril že tedaj mladi princ, bodoči naš Veliki kralj. Gospod Tejkal končuje svoje pripovedovanje z mislijo: „**Kolikokrat se spominjam na veliko zanimanje princa Aleksandra za mlekarstvo. Žalovati mora torej ne le tedanja Srbija, temveč tudi povojna Jugoslavija, da je bilo to zanimanje potlačeno z mnogo večjimi političnimi in vojnimi skrbmi, ki so trle Aleksandra!**“

Popis spominov gospoda Tejkala na mlekarjenje v predvojni Srbiji sem poslal lansko leto v dvorec na Bled, g. maršal dvora je pokazal spomine Nj. Veličanstvu kralju, kakor sem doznal iz zahvalnega dvornega dopisa.

Razno.

Rodovniška premovanja so sedaj v vsej banovini z lepim uspehom končana. Ni pa veliko upanja, da bi se mogla prihodnje leto vršiti še v tem obsegu, ker bo težko zagotoviti potrebna sredstva. V današnji številki objavljamo članek s slikami, ki ga je napisal o premovanjih na Dolenjskem tajnik selekcijske zveze g. ing. Ivo Jelačin. Prosimo tajnike ostalih selekcijskih zvez, da nam opišejo prireditve v svojem okolišu. Prosimo pa tudi za uspele slike dobrih živali.

Rodovniški plemenjaki, svetlolisaste pasme, za katere je bil odobren banovinski prispevek, smo nabavili v Šuplji Lipi. Biki so zelo lepi in so selekcijske edinice, ki so jih prejele, z njimi prav zelo zadovoljne.

Ocenjanje plemenjakov za potrebe vseh občin v banovini se vrši in zaključuje še ta mesec. Neugodno ocenjene plemenjake mora lastnik takoj prodati ali pa skopiti. O priliki rednega ocenjanja kastrirajo živinozdravniki brezplačno. Občine, ki nimajo dovolj potrjenih plemenjakov, si jih morajo čimprej nakupiti. Najlepša prilika za nakup res dobrih bikov bo na plemenskih sejmih, katere prirejajo selekcijske zveze vsaka v svojem okolišu v pozni jeseni in v zgodnji spomladi. Po razpoložljivih sredstvih prispevajo k nabavi dobrih plemenjakov posamezni sreski kmetijski odbori. Banovina bo prispevala le v zelo majhnem obsegu za najrevnejše občine, ker so sredstva zelo skromna.

G. ban je podpisal odlok, da se nakupi in razdeli med prosilce okoli **300 odbranih štajerskih petelinov in prav toliko kokoši**. Upoštevani so vsi prosilci, ki so pravočasno zaprosili. Živali bodo nakupljene šele tekom novembra, ker morajo biti popolnoma dorasle. Vsak prejemnik naj se prepriča, če tehtajo doposlani petelini vsaj 2½ kg, jarčice pa vsaj 1 kg in 90 dkg. — Prihodnje leto se naročila posameznikov ne bodo mogla več upoštevati, temveč samo skupna naročila kmetijskih organizacij, šolskih vodstev in občin.

Perutninarske razstave so bile otvorjene 22. oktobra v Murski Soboti in 27. oktobra v Celju. Prireditelje in ocenjevalni odbor prosimo, da nam pošljejo poročila o uspehu teh razstav.

Gnojnične sesalke. Kmetovalci, ki že imajo pravilno urejena gnojišča, pa še nimajo gnojnične sesalke, ki jim edina omogoča, da gnojnico, to dragoceno domače gnojilo, pravilno razvažajo po svojih travnikih, se opozarjajo, da banovina k nakupu dobrih sesalk prispeva 30—50%. Pojasnila o tem se dobe pri sreskem kmetijskem referentu. Prošnje pa morajo biti vložene pri sreskih načelnikih do najkasnejše konca novembra. Na prepozne prošnje in prav tako na prošnje, ki jih vložijo posamezniki neposredno pri kr. banski upravi, se ne more ozirati.

Konjereja.

O bistvu konjskih bolezni.

Dr. Veble.

Konj zavzema v živinoreji posebno, skoraj izjemno stališče; kajti v svojem delokrogu je, kot človekov sodelavec, neke vrste specialist, to se pravi: korist,

ki jo nudi človeku, ni mnogostranska, pač pa zato temeljita in izčrpna.

Podobno je ž njim pri prehrani, pri negi in oskrbi in končno tudi takrat, ko je bolan. Kot kopitar oboli na boleznih, ki jih druge domače živali sploh ne poznajo ali pa le v milejši obliki. Vzemimo za primer influenco konj, dalje takozvano prsno kugo ali pa smrkavost ter sramno kugo. Slednja je poznana le pri konjskem rodu in drugih domačih živali sploh ne napada; enako tudi konjska influenza, oziroma prsna kuga; dalje takozvana krvomoka; medtem ko se smrkavost loti včasih tudi človeka, drugih domačih živali pa ne.

Konja se torej na eni strani lotijo bolezni, ki jih druge domače živali ne poznajo, ali jih pa le izjemno napadajo, na drugi strani pa poznamo bolezni, ki so vsem živalim skupne ali pa vsaj večini, ki pa pri konju čisto drugače potekajo kot pa pri ostalih domačih živalih. Za primer vzemimo najnavadnejša gnojna obolenja. Ta so med živalskim svetom kakor sploh med živimi bitji vsakdanji pojav. Povzročajo jih posebna vrsta krogličastih glivic, ki se zbirajo v obliki grozdčiča ali v verige ter preže na priliko, da pridejo na živo tkivo potom onečiščenih ran, pri poškodbah, po odrgnjenjih itd. Na živem poškodovanem tkivu se bujno razrastejo in razpasejo ter ovirajo naglo celjenje poškodovanih delov. Včasih vderejo potom ranjenih mest, ki služijo kot nekaka vstopna vrata, globlje v telo, potom krvnih žilic tudi v kri in zastrupijo vse telo, oziroma ga naglo uničijo. V slednjem primeru postanejo živalskemu telesu nevarne, dočim se jih navadno pri običajnih vsakdanjih poškodbah telo hitro iznebi. Konjsko telo pa kaže že tukaj svoje posebnosti; nevarnejše so mu namreč rane na gotovih mestih, ki so pri delu bolj izpostavljena poškodbam, kakor hrbet, viher, kopita. Lega teh delov omogoča namreč tem škodljivcem, da se globlje zarijejo in dolgo skrivajo pred zdravilnimi sredstvi. Tako jih počasi zastrupljajo in preprečujejo njihovo celjenje. Pa še eno značilno posebnost imajo kopitarji pri obolenjih, povzročenih potom gnojnih bakterij, in sicer, da se njihovo telo težje bori proti tem sovražnikom; pravimo, da je njihovo telo proti njim manj odporno. Dočim je, na primer prasič skoraj neobčutljiv proti strupom, ki jih izločajo gnoj-

ne glivice, in torej pri njem gnojne, onečiščene rane naglo celijo, dočim je govedo skoro prav tako neobčutljivo, oziroma odporno, je konjsko telo — kakor že omenjeno — zanje mnogo bolj občutljivo. Posebno se to pozna, če pridejo take bakterije v notranjost telesa. Za konja so taka notranja ognjenja vedno jako nevarna, pa naj pridejo v telo potom krvnih žil ali notranjih poškodb, ran, udarcev ali pri operaciji. To ima za posledico, da so operacije na konju mnogo bolj kočljive, kakor na primer pri govedu ali prašiču. To nam tudi napravi razumljivo vsakdanjo izkušnjo, ki nam pravi, da so dosti česta ozdravljenja goveda, prasiča ali perutnine celo takrat, kadar je poškodovana njihova prsna ali trebušna mrena, dočim spadajo pri konju taki primeri že med redkost. Podobno je stališče tudi pri drugih pristno konjskih boleznih.

Take izkušnje nas uče, da je treba na konjske bolezni gledati čisto drugače, kakor na one drugih živali. Prvi nauk, ki iz njih sledi, je ta, da jim je treba posvetiti mnogo pozornosti: nobene malenkosti ne smemo prezreti, niti podcenjevati in se proti bolezni po možnosti že v prvem početku boriti. Vsako zavlačevanje ali zamuda se pri konju prej in bolj maščuje kakor pa pri ostalih naših domačih živali. Drug nauk takih izkušenj je ta, da se moramo zdravljenju konjskih bolezni po ugotovitvi diagnoze posvetiti z vso temeljitostjo, vestnostjo in previdnostjo. Vsaka površnost se bridko maščuje z nespehom.

Razno.

Plemenski sejem za konje v Avstriji se je letos vršil prvič po parletnem presledku v Ennsu na Zg. Avstrijskem, dne 22. in 23. septembra t. l. Prignanih je bilo na pregled in v nakup preko 50 dveinpolletnih žrebcev noriške pasme, povečini lepe živali. Avstrijska državna komisija je nakupila za vse svoje dežele 14 žrebcev. Pregleda se je udeležila tudi posebna tročlanska jugoslovanska komisija iz Dravske banovine, ki je kupila za banovino 5 noriških žrebcev za plemenske namene. Avstrijske zvezne oblasti, njim na čelu sam avstrijski minister za kmetijstvo je delegacijo sprejel in pozdravil, posebej naglašujoč dobre stike s sosedi. Razen tega so šle vse oblasti naši komisiji v vsakem oziru na roko.

Dirke v Angliji. L. 1933. je bilo v Angliji izvedeno 1970 dirk, ki so se jih udeležili 4303 konji. Pridirkali so ti konji 662.000 funtov šterlingov, t. j.

v Din preračunano približno 110 milijonov. Vseka kor lepa vsotica. V Ameriki je isto leto tekmovalo 9000 konj z dobitki 323.000 dolarjev.

Narasačajoče zanimanje za konjerejo zaznamuje konjerejci na Angleškem stalno od l. 1932. dalje, ko je pričelo naraščati število zaskočenih kobil ter narašča še vedno.

V kobilarnah vzrejajo plemenske konje vse evropske države razen Anglije, Belgije in Holandske, kjer so klimatične in gospodarske ter zemeljske, prilike za konjerejo tako ugodne, da tam državne kobilarne niso potrebne.

Gozdarstvo.

Kateri so najtežji grehi pri izkoriščanju kmečkih gozdov?

L. M.

1. Prebiralne sečnje vršimo napačno. Izsekamo najboljša, samo najmočnejša in zdrava drevesa, a v gozdu ostaja najslabše drevje, večinoma takoimenovani kapniki, to je drevje, zaostalo pod kapom vladajočih dreves, nadalje pustimo v gozdu celo še poškodovano in bolno drevje.

Prava nesreča so hitre in šablonske pogodbe z lesotržcem. Usodno za gozd se iste glasijo: „Vse nad to in to colo, oziroma debelino se poseka, samo ravno in lepo blago...“ — Prodaje lesa „po čez“ so ne majhen dokaz gospodarjeve nespособnosti.

2. Večje sečnje gozda do golega (goloseki) so danes skoraj kmetove zadnje besede. Kmečko posestvo z goloseki, njegova vrednost, njegova cena?

Če pa že mora priti do gole sečnje, je prvo vprašanje zagotovljenje naravnega pomlajenja poseke: sečnje v presledkih, v progah, lepa drevesa-semenjaki.

Pospravilo sečnih prostorov. Veje naj obležijo razmetane po sečnji in celo še vrhi in odpaki od tesanja. Kako izgleda v takšni sečnji čez leta dni? Sam plevel, robidje. Koliko večji stroški pogozditve in še kazen za kršenje predpisov gozdnega zakona! Ne, rajše bo vsak posestnik, ki ima čut odgovornosti in reda, poseke lepo pospravil ali veje i. dr. zložil v male kupe (pod stoječe drevje).

3. Posestnik ne poskrbi za oblastveno dovoljenje sečenj na golo, ki je predpisano po gozdnem zakonu (prijava sečnje!) in si ne poišče gozdarskih strokovnjakov, ki bi mu po svoji dolžnosti dali v strokovnih zadevah nasvete. Vprašuj in zvedel boš. Zavedaj se, da imaš dolžnosti in pravice!

Pa še nekaj. Ali smemo pustiti v nemar mlade gozde pred dobo redčenja? Ne. Prvo je čiščenje kultur. Ko so sadike še majhne, jih je večkrat osvoboditi robide (ostroge) in drugega uničujočega plevela, nato, če treba, v prvih desetih letih večkrat odstranimo ali vsaj nalomimo neprikladno ali za kulturo nevarno drevje in grmovje. Čiščenje mladih gozdov pa naj se opravi poleti, ob hudi vročini, ker se v tem času izsekan gozdni plevel najuspešnejše zatira.

K temu poglavju redčenja mladih gozdov velja pristaviti zlati stavek: Za kupčijo, posebno danes, pri žalostno nizkih cenah lesa, ni merodajna samo množina lesa, marveč predvsem kakovost ali uporabnost lesa.

Ne zametujmo bora. Na manj dobrih gozdnih tleh gojimo borove gozde!

L. M.

Znano nam je, da imamo razne vrste gozdnih zemljišč, samo v praksi tega markiseri posestnik ne upošteva. Imamo tudi mnogo takih zemljišč, na katerih smreka, nedvomno najbolj donosna drevesna vrsta, slabo uspeva, ali sploh ne uspe in nam torej ne donaja zaželenih dohodkov. Nekatera gozdna zemljišča so že od pamtveka samo za bor primerna, to so: suhi grebeni, močno peščena in kamenita zemljišča posebno na južnih legah, plitke zemlje na dolomitskih peskih, prodišča, z resjem porastle dobrove, pa tudi mokra ilovnata zemljišča. Ta dragocena drevesna vrsta, ki se prilagodi tudi najslabši zemlji, je gozdni ali beli bor, medtem ko spada črni bor na apnenčeva skalovita tla, predvsem na Kras.

Znano nam je tudi, da je mnoga zemljišča posestnik zelo poslabšal in pustošil s prekomernih izkoriščanjem gozda, to je z izpostavljanjem gozdnega zemljišča sončni pripeki in vetru, a na goljavah se je naselilo borovničje, resje, mahovje itd., kar vse je zemljo še izčrpalo in poslabšalo. Na tako opešano zemljo spada zopet gozdni bor. Narava sama nam prečesto to pokaže.

Gozdni posestniki, posvečajte negovanju borovih gozdov večjo skrb in nikar ne iztrebljajte borovih, lepo raščenihih dreves iz smrekovih gozdov, zlasti ne na manj dobri zemlji! Nepopolno pomlajene sečne

prostore, obrasle z resjem, ki kaže za smreko nepovoljno zemljo, zasadite z borovimi sadikami (gozdni ali beli bor). Na golosekih naj na borovi zemlji nikdar ne izostanejo močni bori-semenjaki. Kjer je golosek močno porastel z resjem ali pa borovničjem, naj se na mestih brez pomladka mesto prekoplje, če je verjetno, da seme naleti, sicer se mora saditi. Resje, praprot itd., ki se porablja za nastilj, naj se z vso previdnostjo požanje; košnje nikar ne dopustite. Čim gostejši je borov mlaj, tem boljše, ravne in visoke vzrasti bo gozd, seveda, če ga bomo pravočasno in pravilno redčili.*

Čebelarstvo.

Čebele pozimi.

Dr. M. Podgornik.

Ko se pojavi jeseni prvi mraz, se družina v panju stisne v okroglo gručo, navadno spredaj nad žrelom. Čebele lezejo, v kolikor najdejo prostora, v prazne celice, le manjši del jih ostane še v ulicah med sati. Tako vidimo družino po obsegu skrčeno na kako $\frac{1}{4}$ njene prejšnje moči. Ker potrebujejo čebele za vzdrževanje življenja toploto najmanj 10°C in jo proizvajajo pozimi stalno s pomočjo dihanja in hrane, dosežajo z navedenim skrčenjem zasedenega prostora znatne prihranke na hrani. Čebela ne spi pozimi, temveč ždi in diha — miganje zadka odgovarja gibom prsnega koša in pljuč pri človeku — in čaka mirno, da se v naravi toplota zopet dvigne in dovoli izletavanje. V tesni zvezi s tem je, da je čebeli potreben **mir** poleg **teme** in **hlada**. Nemir povzroča kakor višja temperatura razširjenje gruče in večjo porabo hrane, s tem pa tudi potrebo po trebljenju in nevarnost grize in noseme. Svetloba pa žene čebele lahko o nepravem času iz panja v pogubo. To velja zlasti, če leži pred čebelnjakom sneg, ki ga torej vedno takoj skidajmo. Najboljše prezimovanje nudimo čebelam, če jih za tri mesece (dec.-febr.) postavimo v mirno, temno, suho klet. Sicer pa jih varujmo vsakega vznemirjenja. Branimo mišim, kuram, senicam in žolnam, da ne razburjajo čebel. Žrela morajo biti nizka, sicer se lahko vgnezdi v panjih rovka. Hlad brez prepiha je pozimi, dokler ni v panjih zalege,

* Opozarjamo tudi na saditev gladkega bora, o katerem je „Kmetovalec“ že poročal.

koristnejši od toplote. Vлага pa je vsekakor škodljiva, tako tudi prepozno prehranjevanje jeseni. Dobre čebelarske šole zahtevajo, da mora biti prehranjevanje čebel jeseni končano sredi septembra. Panji naj se med seboj grejejo, špranje med njimi zamašimo.

Poraba hrane za vso zimo je v naših krajih približno 10—12 kg na panj velike mere (A. Ž. panj vzeto). V posameznih mesecih znaša ta poraba približno po $\frac{3}{4}$ kg mesečno od srede oktobra do srede februarja; v februarju pa, ko se pojavi zalega, znaša že nad 1 kg, v marcu 2 kg, v aprilu 3 kg in več. Za maj je poraba lahko še večja, ako ne nudi narava še zadostne pašne, kajti sedaj zahteva zalega velike količine hrane. Zato pa je za obstoj družine tudi pomlad nevarnejša od zime. Največ družin pade spomladi zaradi prepričanih zalog.

Slamnice za okni panjev pridejo na svoje mesto šele tedaj, ko pritisne močnejši mráz. Spomladi pa jih vsekakor moramo v panjih pustiti do toplega vremena, rajše do junija kot pa le do maja.

Vprašanja in odgovori.

Vprašanje 102. Pri domači posojilnici imam dolga do zneska 10.000 Din, na katerega je posojilnica vknjižena. Prodaj sem sosedu nekaj zemljišč za hranilno vlogo iste hranilnice, da krije on moj dolg pri posojilnici s svojo vlogo. Posojilnica pa se brani vloge in zahteva, da se vsaj polovica dolga krije v gotovem denarju, drugo polovico pa je pripravljena odpisati proti vlogi. Ker sosed nima denarja, da bi krijal polovico dolga v denarju, se mora pogodba stornirati (razveljaviti). **Kako naj prisilim posojilnico, ki je prosila svoj čas za zaščito, da sprejme svojo lastno vlogo za kritje mojega dolga?** (I. M. iz S. F.)

Odgovor: Posojilnica, ki se je po predpisih uredbe o zaščiti denarnih zavodov prijavila za sanacijo, ni zavezana in se do nadaljnjega tudi z nobenim sredstvom ne more prisiliti, da bi prevzela svojo vlogo za kritje Vašega dolga. Dokler vloga za izplačilo ni likvidna, se tudi ne more uporabljati za kritje dolga. Kdaj in kako bodo vloge kreditnih zadrug, ki so prošle za sanacijo, likvidne, bo določeno v odloku, ki ga bo izdal minister za kmetijstvo. S. S.

Vprašanje 103. Letos sem posadil precej sončnic, da bom izdelal olje za domačo porabo. Sončnice so črne (dom.) in bele (ogrske), sedaj dozorevajo, ne vem pa, kako se iz njih prideluje olje. **Kako se prideluje namizno olje iz pečk sončnic in buč?** (D. J. J. v Č.)

Odgovor: Mnogo je načinov pridelovanja olja iz pečk sončnic in buč. V Prekmurju delajo tako, da oluščene pečke zmeljejo, zamesijo z vrečo vodo in stiskajo. Brez stiskalnice ne gre. Stiskalnica se pa za enega posestnika ne bo izplačala. Drugod imajo stiskalnice za olje mlini ali pa posebne tvorilnice olja. V Prekmurju stiskajo kmetovalci olje na stiskalnici v mlinu, na Ptujskem polju pa nosijo izluščene pečke v oljarne in jih kar zamenjajo za olje. Za štiri litre pečk dobijo en liter dobrega olja. Ako torej v Vašem kraju nima nihče stiskalnice, je najbolje, da pošljete pečke v oljarno, od katere pa zahtevajte poprej pojasnila, pod katerimi pogoji bo pečke prevzela, t. j. koliko Vam bo vrnila olja. Pišite oljarni Stieger v Slov. Bistrici, oljarni v Framu pri Mariboru itd. S.

Vprašanje 104. Spomladi sem kupil pri vrtarju večje število sadik pelargonij za balkone in okna. Cvetlice so se zelo bohotno razrasle tekom poletja in so vzbujale občo pozornost. Sedaj pa ne vem, kaj naj napravim z njimi. **Kako moram s pelargonijami ravnati preko zime?** Ali naj jih obrežem in pustim v sedanjih zabojih in hranim na primernem prostoru, ali naj jih posadim v lončke? Kako bi jih razmnožil? (I. L. v K.)

Odgovor: Najbolje prezimijo pelargonije in druge cvetlice, ki jih pri nas gojimo, ako jih prenesemo, preden pozebejo, v posodah, kakor so poletj rasle, v svetlo in snažno klet ali v kak drug prostor, kjer ne zmrzuje. Vsaka rastlina potrebuje pozimni počitka, tako tudi pelargonije. Zaradi tega ne smejo prezimovati na toplem. Toplota bi jih silila v rast in jih motila v počitku. Zaradi tega bi oslabele. Najprimernejša toplina za prezimovanje cvetlice je (razen nekaterih iz tropične domovine) 3 do 5° C, kar določite s toplomerom. To uravnavaite z odpiranjem oken, oziroma ob hudi zimi z zapiranjem. Velik sovražnik cveticam pozimi je plesen. Zaradi tega pobelitate in razkužite z žveplenim dimom plesniv prostor, preden prenesete vanj rastline. Tekom zime zalivajte prav redko in samo toliko, da je zemlja nekoliko vlažna. Orumenelo in suho listje odstranjujte. Zaradi nizke toplote v tem času, jih ne smete presaditi, ker bi se ne mogle ukoreniniti. Spomladi, ko se obude, jih presadite in obrežite. Skrajšajte jih toliko, da bo krona kakih 15 do 20 cm visoka. Ako so viseče pelargonije (bršljanke), skrajšajte spomladi tudi te na 15 do 20 cm. Odrezane vršičke lahko porabite kot potaknjence v nadaljnje razmnoževanje. Ker pa mesnati in vodeni potaknjenci pelargonij kaj radi zginejo, jih spomladi posadite šele po dveh do treh dneh, poletj pa naslednji dan, ko se rana posuši. Za nasad potaknjencev pripravite mešanico iz $\frac{1}{2}$ humusa in $\frac{2}{3}$ rečnega peska. Posodo z njimi postavite na toplo in zalivajte le zmerno. Ko se ukorenijo in nekoliko odženejo,

jih presadite v težjo zemljo, ki jo zmešajte z 2 deli travniške zemlje (iz krtin), 1 dela humusa in $\frac{1}{2}$ dela rečnega peska. Ako primešate na škaf take zemlje še $\frac{1}{2}$ litra rožene moke, ki jo dobite pri Kmetijski družbi, bo uspeh popoln. J. S.

Vprašanje 105. Sveže izprešani, torej popolnoma kalen in gost malinov sok sem skuhal s sladkorjem in čeravno je v sodu že skoraj 2 meseca se le ne učisti. Kako in s kakšnim sredstvom se učisti kalen, s sladkorjem že vkuhan malinovec? (F. S. v M.)

Odgovor: Da bi se po opisu napravljeni malinovec samodsebe ne učistil, je nekam čudno. Najbrže ste mu dodali premalo sladkorja ali pa ga niste dovolj zakuhali in je ostalo nekaj gliv nepoškodovanih, odnosno ste mogoče pozneje dolili še svežega soka, tako da sedaj vse skupaj počasi in tiho kipi, če se celo ne kisa. Ko bi imeli vzorec, bi vam mogli točneje pojasniti. Vsekakor poskusite s čiščenjem z želatino, ki je najboljšo čistilo za sadna vina. Na 100 litrov tekočine vzemite 25—50 g suhe želatine. To v vodi raztopite, jo potem v škafu z dotično tekočino dobro stepite in zlijte v sod ter dobro z leseno palčico premešajte. Enako čistimo težke, sladke soke s španjsko zemljo 80—100 g na hl ali s kaolino $\frac{1}{2}$ do 1 kg na hl. Pred uporabo moramo ta prah izprati, t. j. stresemo ga v 1—2 l vode, pustimo, da se vsede, nakar gornjo vodo odlijemo, ter vsedlino zmešamo v škafu in potem v sodu enako kot želatino. Po zgotovljenem učiščenju, t. j. čez 1—2 tedna, sledi pretok.

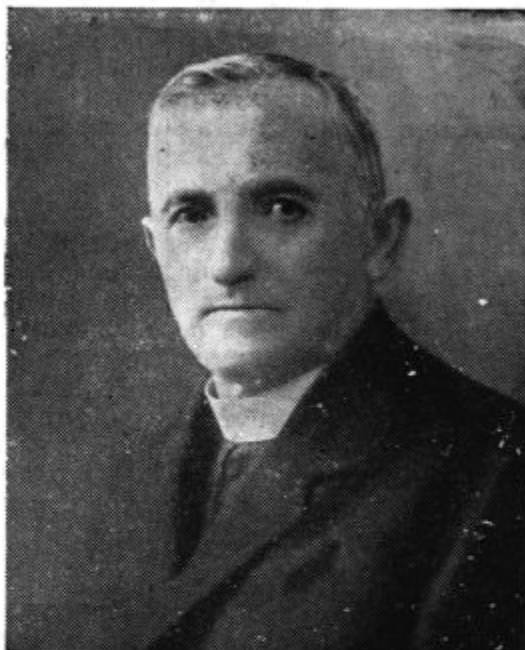
Fr. G.

Družbene zadeve.

Duh. svet. Peter Hauptman.

Zopet je pobrala neizprosna smrt 9. oktobra t. l. našega nekdanjega, zelo agilnega, dolgoletnega člana in podpredsednika Kmetijske družbe, gosp. župnika Petra Hauptmana. Pokojnik je bil daleč naokoli znan kot dalekoviden in preudaren gospodarstvenik. Udejstvoval se je mnogo na političnem polju. Bil je zelo spoštovan in gostoljuben duhovnik, ki je vsakogar rad sprejel pod svojo streho. Kot kaplan in župni upravitelj je bil dolga leta v Starem trgu pri Ložu, kjer je že l. 1894. ustanovil posojilnico, nadalje konsumno društvo, nakar je po 20. letih prišel kot župnik na Dobrovo pri Ljubljani. V svoji novi župniji je tudi ustanovil posojilnico in Izobraževalno društvo, postavil Društveni dom in se z

vso vnemo poprijel kmetijskega gospodarstva ter je neumorno deloval kot načelnik pri podružnici KD in na svoji občirni kmetiji. Bil je kot dolgoletni poslanec, pozneje kot odbornik oblastnega odbora izredno deloven za splošni blagor; s svojo uvidevnostjo, bistrumnostjo in hladno-

krvnostjo je vsakogar pridobil zase, da se je njegova želja upoštevala, zlasti ko se je šlo za splošne koristi. G. Hauptman je bil jako cenjen in preudaren finančnik, sploh gospodarstvenik, saj je dolgo vrsto let delal neumorno tudi kot odbornik v Ljudski posojilnici v Ljubljani. Kmetijska družba v Ljubljani se ga z vsem spoštovanjem spominja kot njenega zelo delovnega podpredsednika, in to v času od 16. novembra 1929. do 8. junija 1932. Ohranili ga bomo v trajnem spominu!

VABILA

k letnim zborom podružnic Kmetijske družbe v Ljubljani, r. z. z o. z.

Spored:

1. Čitanje pravilnika zlasti § 2. 3. 6. 7. 8. 9. in 10.
2. Slučajnosti.

V nedeljo, 11. novembra 1934.:

Dobrova pri Ljubljani, ob $\frac{1}{2}$ 8. uri, po prvi sv. maši v novi šoli na Dobrovi; Prevalje, ob 9. uri v Farni vasi št. 15.

Odgovorni urednik: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. — Tisk J. Blasnika nasl., Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.

„Provandaine“

najbolj preizkušeno sredstvo za rejo prašičev.

S „Provandaine“ hranjen prašič nikoli ne preneha jesti, odporen je proti boleznim, ter se zreli dva meseca preje, kar je zelo važno za prašičerejca, ker pride preje do denarja.

Zavitek od 800 gramov preje 25 Din, sedaj 20 Din. Poizkusite s „Provandaine“ tudi pri Vaših prašičih in prepričali se bodele sami.

V slučaju neuspeha, Vam povrnemo denar.

Ako ga v Vašem kraju ne dobite, Vam ga pošljemo po povzetju. Pri odjemu dveh zavitkov poštnine prosto. Preprodajalci popust.

Glavno zastopstvo:

J. M. JUNC, Ljubljana, Dvořakova ul. 3.

Tenki svileni

papir za zavijanje sadja

bell in v barvah

Cena za 1000 listov:	bel	barvan
velikost 20 x 20 cm . . .	Din 12.—	Din 13.—
„ 25 x 25 cm . . .	„ 18.25	„ 21.—
„ 30 x 30 cm . . .	„ 26.25	„ 30.50

Pri večjem odjemu primeren popust.

Dalje stalno na zalogi

fina papirna volna

za razpošiljanje plemenitega adja

Cena za 1 kg: bela . . . Din 14.—
barvana . . . „ 16.—

Dobi se pri tvrdki

I. BONAČ sin, Ljubljana, Čopova cesta 16

Laneno olje, firnež, barve, lake, kit, lan. tropine

ter vse v to stroko spadajoče blago prvovrstne kakovosti po solidnih cenah in točni postrežbi, najugodnejše kupite pri domačem podjetju

MEDIĆ-ZANKL

tovarne olja, lakov in barv
družba z o. z., lastnik FRANJO MEDIĆ

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače živine je brezdvomno

MASTIN

ki pospešuje rast, odebeltitev, in omastitev domače, posebno klovne živine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti „MASTINA“ so brezštevilna zahvalna pisma

Cena: 5 škat. 46 Din, 10 škat. 80 Din

Lekarna TRNKOCZY
LJUBLJANA, Mestni trg 4 (Zraven Rotovža)

J. BLASNIKA NASL.

Univerzitetna tiskarna

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

Najstarejši grafični zavod Jugoslavije
Izvršuje vse tiskovine najceneje in najsolidnejše

USTANOVLJENA LETA 1828

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SODNA) ULICA 1

Telefon 2847.

Brzjavni: „Kmetški dom“.

Rač. poš. hran. št. 14.257.

Žiro račun: Narodna banka

Podružnici v

Kamniku in Mariboru

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 5%. **Stanje vlog 33.000.000 Din. — Rezerve 1.200.000 Din.** Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poroštvo, na vknjižbo in proti zastavi premičnin in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite na tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — **Blagajniške ure:** Ob delavnikih od 8—12 1/2 in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2 ure

Mnogoletne izkušnje so nas usposobile, da Vam zamoremo dobaviti poljedelske stroje in pripomočke, kateri so solidno in strokovnjaško izdelani ter prilagodeni našim krajevnim razmeram.

IZDELUJEMO: Mlatilnice, žitočistilnice, slamoreznice, reporeznice, gnojnične črpalke, krožne žage, sadne mline in stiskalnice, okopalnike, brane, predležja, gnojnične razpršilnike, jermenice, nože za slamoreznice, rezervne dele za vse vrste poljedelskih strojev itd.

Prevzemamo v solidno popravilo in predelavo raznovrstne stroje in motorje.

Oglejte si našo zalogo ali pišite takoj za katere stroje se zanimate in poslali Vam bomo ponudbe z reklamnimi cenami.

ANTON KREMŽAR

STROJNO PODJETJE ŠT. VID NAD LJUBLJANO

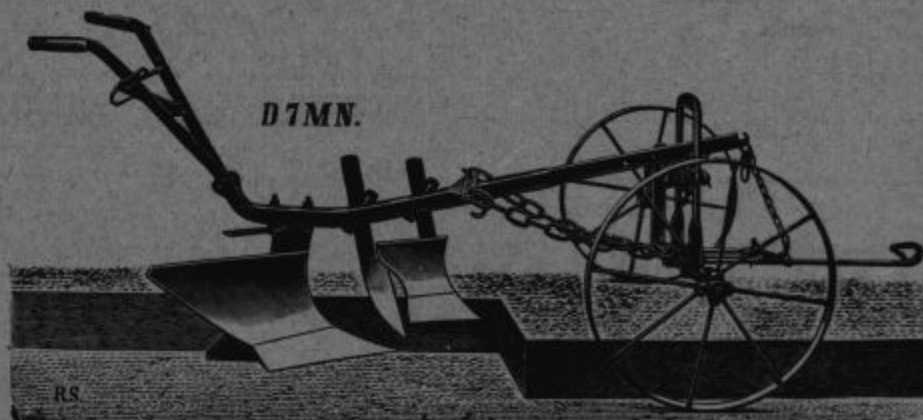
Ako nimate še naše reporeznice R114, jo naročite takoj, ker nobena druga reporeznica Vam ne boče v razmerju z nizko ceno tako trpežna in imela toliko delazmožnost cca 500 kg v 1 uri.

Stroje ima tudi v zalogi Kmetijska družba.

RUD. SACK,

Leipzig – podružnica Wien

tovarna poljedeljskih strojev in orodja

V zalogi pri Kmetijski družbi v Ljubljani, Mariboru in Celju.

Za uredništvo odgovarja: Fr. Kafol. — Izdajatelj za Kmetijsko družbo: Oton Detela. Tisk J. Blasnik naasl. Univerzitetna tiskarna in litografija, d. d. v Ljubljani. — Odgovoren L. Mikuš.